

Onders, die zich alleen tegen het allerergste en allerlaaste trachten te verweren met een: „Er zijn grenzen“, maar die grenzen niet zien, waar God ze getrokken heeft, staan machteloos tegen de opbruiscende begeerten van hun kinderen. Opstand is eigenlijk niet meer noodig. Hier kan alleen nog maar gesproken worden van een opengebroken veste, een stad zonder muur.

Dit boek kan een gevaar zijn voor de vrouwenbeweging, omdat het wel de fouten, de zonden laat zien, maar niet de medicijn, de verlossing toont. De fouten, hier beschreven, zijn niet specifiek voor de moderne vrouwenbeweging, maar ze bederven elke actie, die opkomt uit de humanistische, liberale levensbeschouwing. Dit boek is een illustratie van wat Ina Boudier-Bakker in haar boekje over „De moderne Vrouw en haar Tekort“ schreef: „Te lange ontbering doet den mensch, wanneer eindelijk de kans tot vrijheid van handelen voor hem daagt, zich zonder onderscheidingsvermogen toegeven al wat hij bemachtigen kan; te lange onderdrukking draagt de kiem in zich van een losgelaten blinde zucht naar vrijheid, die geen perken meer erkent“ (bldz. 1). Perken, die de mensch bouwt naar Zijn wereldsche opvatting van wat recht en goed en geoorloofd is, of naar wat de mode voorschrijft, worden door den mensch overschreden. Een verwildering van het vrijheidsbesef predikte dra het nieuw bezit ten koste van alles. Het zijn de tranen van veronachtzaamde, in vergetelheid vergane vrouwen, die nu zich wreken op een gansche wereld. Want als de vrouw ontaardt, sleept ze den man en het gezin in haar val mee. „De losgebroken stroom, die veel ongerechtigheid heeft weggespoeld, heeft evenveel in zijn onstuimigen drang verwoest“ (Ina Boudier-Bakker a. h. w., bldz. 7).

De oude gevangenschap van den vrouwelijken geest heeft uit. Dat deze gevangenschap kwelend was en het vrouwelijk wezen onrecht aandoende, mevrouw van Ammers laat het ons in de eerste twee delen van haar boek zien en ze heeft ons gewonnen. Maar als we dat oude zien in vergelijking met het nieuwe, dan leeren we Ina Boudier gelijk geven, die van deze gevangenschap zegt, dat ze ondanks de haar aanklevende wreede onrechtvaardige zijden, tegelijk aan het eigenlijk innigst wezen der vrouw een groote vrijheid gaf zich uit te leven, te groeien en tot bloei te komen. (a. h. w. bldz. 18). De vrije vrouw roept om de binding, de leiding van den man (zie het laatste hoofdstuk van „de Opstandingen“: Het oude lied); het teugelvrije kind schreeuwde om het gezag, dat zijn krachten vormt en door de spanning tusschen gezag en vrijheid tot nuttige aanwending brengt.

Vrijheid en gezag, die hun oorsprong niet vinden in Gods gebod, kunnen wereld en menschen niet vooruit brengen.

Van den ouden stamvader, die in het derde boek als een geducht despoot werd geschilderd, wordt in het laatste boek gezegd: „Geloof je, als hij bij al zijn heerschzucht niet werkelijk een goed mensch was geweest maar een huichelaar en een veinzer, dat hij dan zoo'n groote macht over zijn kinderen had bezeten...? Ik heb den laatsten tijd dikwijls overpeinsd, dat daarin het geheim van de vroegere „ouderlijke macht“ moet hebben gezeten, in het onkrenkbare voorbeeld“ (bldz. 455).

Het is jammer, dat dit boek van den dienst van God weinig goeds te zeggen heeft en als de schrijver het kerkelijke leven in haar familieroman betreft, de schromelijkste onkunde verradt²⁾. Zij maakt zich o.a. schuldig aan de smakeloosheid, een theol. candidaat te laten optreden, die één stuk vanze huichelaarij is. Wie kerk en godsdienst aldus beziet, kan ervan weinig goeds voor de vrouw verwachten, maar kan dan ook evenmin met grond voor de vrouw op een nieuwe toekomst hopen. Het is niet zonder reden, dat de moderne zedenroman zoo pessimistisch is. De christen spreekt anders! Dankbaar aanvaardt hij de nieuwe mogelijkheden, die de worsteling der eeuwen en geslachten opent. Maar hij beziet ze onder het licht, dat Gods openbaring er op doet vallen. Voor hem is de ware vrijheid, ook de vrijheid voor de vrouw: gebondenheid aan het Hoogste Gezag.

Het is in hooge mate verontrustend, dat in menige „christelijke“ familie toestanden heerschen, die overkomen met het beeld, dat het besproken boek teekent. De reformatie zal vooral moeten uitgaan van de moeders, die de rechtsgrond van hun gezag en tucht vinden in het Woord van God. Nog altijd zal de vrouw als huisvrouw en moeder de rijkste bevrediging vinden voor haar diepste verlangens en de volste ontplooiing voor haar vrouwelijk wezen. Degenen, die, om wat voor reden ook, tot dit hoogste niet geraken, vinden, dank zij mede de vrouwenbeweging, tal van terreinen waarop zij zich nuttig, ja onmisbaar maken kunnen³⁾. Maar de vrouw, die grípt naar een vrijheid, die God haar niet gunt, verkracht haar eigen wezen.

Het is ten slotte Christus en Hij alleen. Die de vrouw vrijmaakt en haar geeft de opstanding!

Voorschoten. D. K. WIELENGA Gzn.

PERS-SCHOUW.

„Geen slechte pers“.

De voorzitter van de zg. kerkelijke conferentie der Ned. Geref. Kerken (groep-Gereformeerde), dr. H. C. v. d. Brink, blijkt tevreden over de persantingen, die zich met de conferentie en haar werk bezighouden. Hij vindt, dat men „geen slechte pers“ heeft.

Laat ons eens hooren naar die „goede pers“.

Vóórdat de v. d. Brink op deze wijze zijn tevredenheid uitte, waren reeds deze uitspraken gedaan.

Eerst dr. C. Bouma in „Geref. Kbl. v. Ov. en Drente“:

Daar wordt nu voor de zoveelste maal de leugenachtige voorstelling gegeven, dat de beweging althans mee ontstaan is uit de begeerte naar meer innig beleven van wat wij belijden, naar toeder vroomheid en meer genieten van den verborgen omgang met God.

Dat is in strijd met de waarheid. Met het dorsten naar inniger Godsvrucht heeft de beweging als verschijnsel niets te maken. Dat het verlangen naar beleven, naar verinniging opkomt, is te verstaan. Maar daarvoor behoeft men waarlijk niet bij deze beweging zich aan te sluiten, die niets anders is dan het gevolg van een wetenschappelijke dwaling.

Prof. Grosheide zei in „N.-H. Kbl.“:

Het is duidelijk, dat men op „niet-Asse“ geen kerk kan bouwen. Over eenige jaren is Assen vergeten, dan zijn er weer andere kwesties, die ons bezig houden. Het geslacht van thans gaat voorbij en straks komen onze kinderen. Meent iemand, dat onze kinderen eens aan hun kinderen de vraag, waarom zij ge geen lid van een Gereformeerde kerk? zullen kunnen beantwoorden met: niet-Asse? Niemand, die het gelooft!

Marnix zegt in „Gron. Kbl.“:

En nu is het mijn en anderer teleurstelling, dat er zoo weinig gripbaars nog is in de verklaring, die zij de wereld inzonden, dat daar zooveel groote beweringen in staan zonder bewijs.

Amandi spreekt zich uit in de „Westl. Kerk“:

Er ligt in dit confereren en in heel dit optreden der uitgetreden nog altijd zoo iets vaags onbegrijpels, negatiefs, dat ge haast niet begrijpen kunt, hoe daarom de broederband door hen moest verbroken, de Kerken moesten in onrust gebracht, en nog de agitatie moet worden voortgezet.

Vervolgens geven we enkele citaten uit de „goede pers“, gelijk zij na dien zich uitsprak. Eerst prof. Bouwman in „De Bazuin“:

Wat zullen wij zeggen van deze verklaring, die een veroordeeling van de Gereformeerde Kerken inhoudt, en die zoo duidelijk blijkt geeft van zelfverheffing en zelfverblindheid? Wij zouden er liefs niets meer van zeggen. Maar het is eisch van waarheid en recht om deze beschuldiging nader onder de oogen te zien.

De „Leeuwarder Kerkbode“, het blad, waarin dr. W. A. v. Es schrijft, zegt:

Het verslag zit vol groote en dikke woorden, waarbij het wel eens niet gemakkelijk is een glimlach te bedwingen.

Hierna volgt een breed gedocumenteerd betoog, dat op deze conclusie uitloopt:

Zoo ziet men dus, dat van al die dikke woorden in het verslag van de bedoelde „kerkelijke conferentie“, als we ze aan een nader onderzoek onderwerpen, al bitter weinig overblijft.

Marnix, opnieuw sprekend in „Gron. Kbl.“ zegt alsnog:

De heeren vergeten één ding. Men kan den grond niet ondergraven, waarop de kerken staan, zonder zelf een grondslag te missen.

Dat ondervinden de revolutionairen ten opzichte van de maatschappij. Zij groeien eerst door hun ondermijning, maar als zij klaar zijn, dan missen zij zelf den bodem, waarop zij moeten staan.

Zoo is het ook met de kerken.

Het oordeel van ds. Milo in de „Almelosche Kbl.“ luidt:

Neen, mijnheeren! Dat zal niet gaan! Gij keert de zaak om. Dat wordt een te profaan tennis spel, een te profaan gekogel met een te hachelijken bal.

In de „Kb. v. d. Geref. Kerk v. Amsterdam-Zuid“ zegt de heer Ehling:

Zoo is dan het aanheffen van zulke leuze verbijsterend.

Maar levens werkt zij vertroebelend.

Zij is onzuiver.

Ze kan opgeheven worden als strijdmiddel tegen elke confessie, tegen elke belijdenis-uitspraak, tegen elke belijdenis-kerk.

En aan het slot:

Gij moet ons brengen een werkelijk belangrijke eigen beginselverklaring, waarvan het meest karakteristieke nu eens niet is, dat ze „zoo voorzichtig gesteld“ is, maar dat er zoo veel positief-eigens in staat. Dan kan misschien (och, laten we toch in alle oprechtheid God bidden, dat het gebeure!) de eenheid komen. Niet „voorzichtigheid“, die feitelijk taktiek is, maar duidelijkheid die oprechtheid is, kan ons samenbrengen.

We zullen hiermee maar besluiten. Het was genoeg om de richting, waarin de kritiek zich beweegt, te bepalen.

„Methodische twijfel“.

Dr. S. O. Los schrijft in de Geref. „Haagsche Kb.“:

De actie die begonnen is met een historisch feit der H. Schrift disputabel te stellen, eindigt met een zekere leervrijheid.

Daaruit blijkt, dat de eisch aan Classis en Synode gesteld om de feiten in Genesis 2 en 3 voor disputabel te verklaren, een beginsel in zich verbergt. Van absolute twijfel aan hetgeen de H. Schrift leert, wil men niet weten, maar wel van de z.g.n. methodische twijfel. Deze methode bestaat hierin, dat men om tot zekerheid te komen moet beginnen met zijn oordeel op te schorten, en dus provisioneel te twijfelen aan iets, dat ons meegedeeld wordt. Het geloof van ons Christenvolk aan de feiten, die de Bijbel mededeelt, wordt voorgesteld als kinderlijk naïef. Men wil gaan rekenen met de resultaten der wetenschap. Wat men dan in den Bijbel zal vinden weet nog niemand. Maar men begint alvast met zijn oordeel op te schorten, en dan met kritisch oog te lezen wat de Bijbelsche schrijvers ons in hun traant van zeggen mededeelen.

Deze twijfel is niet zoo onschuldig, als ze lijkt. Zelfs niet als men haar verbergt achter het woord „disputabel“, dat doet denken aan een debat van geleerden. Ze is het eerst geleerd door Descartes, de vader der rationalisten. Hij leerde, dat ieder mensch vol vooroordeelen zit, die hem verhinderen de waarheid te zien. Als hij daarvan bevrijd is door den methodischen twijfel, is zijn redelijk verstand bekwaam om uit zichzelf de waarheid te bevatten.

Dit is onze fout, wij zijn te dogmatisch. Wij houden te streng vast aan de overgeleverde leer aangaande de H. Schrift. Wij zijn te afkeerig van nadere beginnening over den inhoud des Bijbels bij het licht van de ontdekkingen der wetenschap.

Het uittreden van ds. J. C. Aalders.

In de „Goudsche Kb.“ schreef ds. Scheele een artikel, dat ik niet meer bereiken kan. Beslist afkeurend, maar waardig van toon. In hetzelfde blad, een week later, merkt ds. v. d. Sluis op:

Calvin loont dus aan uit de Schrift, dat afscheiding van een kerk zoo diep gezonken als die van Corinthe, niet geoorloofd zou zijn. Zou hij dan afscheiding van een kerk als van Schoonhoven-Willige-Langerak en van de andere Gereformeerde kerken in Nederland, die niettegenstaande hare gebreken, in veel beter toestand zijn dan de kerk van Corinthe, goedgekeurd hebben? De daad van ds. Aalders gaat dus in tegen hetgeen Calvin heeft geleerd.

Even later:

En zijn nu de kerk van Schoonhoven-Willige-Langerak en de andere gereformeerde kerken in Nederland valsche kerken? Men zal toch niet durven beweren, dat de Synodale Assen hare besluiten als onfeilbare uitspraken gelijk stelt met de Schrift, want dat is in flagranten strijd met de waarheid. Zij heeft uitdrukkelijk verklaard, dat te allen tijde van hare uitspraken beroep mogelijk is op de Heilige Schrift, maar dan moet men ook met gronden komen uit Gods Woord.

Wat dit laatste betreft, moet erkend worden, dat men zeer veel durft. In Hilversum heeft een gezelschap van scheuttrekkers tot belijdende en dooplieden (!) een circulaire gezonden, waarin (nota bene: in dezelfde week waarin het uitvoerig rapport over dr. v. Leeuwens gravamen gepubliceerd werd) kalmpjes gezegd wordt: Assen geeft onfeilbare decreten zonder enig bewijs uit Schrift en belijdenis; waarin gefantaseerd wordt, dat men in Amsterdam zijn afgezeten ambtsdragers trouw bleef (!n pertinente onwaarheid, want ze hadden nog niemand); waarin de naam van de Geref. kerken verzwegen, en met een schuldbelijdenis geëindigd wordt...

De Schaafsma zegt in de „Brielsche Kb.“ over ds. Aalders' heengaan:

De uitspraken van Assen hebben geen protesten of gravamina van Schoonhoven's gewezen predikant uitgelokt. Het enige dat de bladen melden is, dat de beginselverklaring van de zich naar men beweert, thans noemde Nederlandsch Gereformeerden hem zoo heeft bekoord, dat hij zich daarmee homogenee heeft verklaard, en daarom hals over kop onze kerken heeft verlaten.

Ook deze predikant heeft tijdens zijn opieding geleerd, hoe iemand, ambtsdrager of gemeentelid, zich, als hij bezwaren heeft, heeft te gedragen, en wat de roeping is van de getrouwen in den lande om bij intredende deformatie in de kracht Gods te doen.

Over Karl Barth.

Barth is nog steeds onderwerp van bespreking. Prof. L. Lindeboom zegt in „De Wachter“:

Zelfs in den Ethischen kring wordt, vooral tegen zijn Christologie, gewichtige bedenkingen gezet. In het orgaan der Ethische Vereeniging, „Algemeen weekblad voor Christenden en Cultuur“ van 15 dazer, schrijft Ph. K. in een bespreking van het bovengenoemd boek van Prof. H. over Barth, dat, hoewel het aangetamer is te waardeeren dan af te breken, hij „ontrouw zou worden aan Hem, Dien ik mijn Heer weet“, indien hij niet volhardde in zijn oppositie tegen Barth: omdat de vraag van Matth. 16:15 ook hier onbeantwoord blijft. Daarom moet hij zich „met alle kracht verzetten tegen elke poging om mij zelf en anderen te scheiden van dien historischen Jezus, aan zijne broeders in alles gelijk, uitgenomen de zonde“.

„Ech zoo nauwgezet en sympathiek tegenover Barth staand lezer als ds. Tromp zegt, dat naar Barth's meening deze Jezus een negatieve grootheid is.“

¹⁾ Zie een artikel van den heer Teeuwen in „Fraternitas“, Juli 1926.

²⁾ Zie het schone boek van Prof. Ravinek over „De Vrouw in de hedendaagsche Maatschappij“.

Ha.
Bil
sch
des
wa
Dr
w
F
str
I
val
wa
ma
I
ee
f
A
loo
nie
zet
2
sta
I
als
nir
I
sch
Jez
Zot
lee
A
mis
A
sch
I
ova
alle
A
hee
F
R
Hai
ma
der
Ova
zoek
niek
orvan
G
wer
Z
op
van
lee
den
spre
die
inpl
hoe
van
mer
t
zon
niet
lijks
van
aan
deze
inz
hep
de
lijk
kan
Nog
hoore
en a
merkt
M
bijk
de v
„lij
De
deze
Die
ging
fem
zulle
of t
loov
tus
lijke
met
kom
Prof
schrijft
lijk de
70
schri
word
Chri
geeri
sche
weet
mijn
Even